

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDÉLMÉVEL,

—————

Nro 24.

Költ Bétsben, Böjt-más Havanak (Mártziusnak)
 23-dik napján 1798-dik Elztendőben.

Portugalliai Tudósítások.

A' Spanyol Hajósseregnek *Kadix* alól;
 Febr. 6-dikánn lett ki indulásáról; Febr.
 9-dikénn vette a' hírt Lord S. *Vincent*
 Anglus Admirális egy Anglus Fregát által;
 ki is azonnal jelt adatott hajóinak a' ki-in-
 dúláshoz való magok fel-készítése eránt:
 de minden örölködése után is csak Febr.
 11-dik napján dél előtti 9 órakor indul-
 hatott ki, tizenkét lineai hajókkal, és négy

C c

Fregátokkal, 's még az nap este, a' mint éjszra lehetett venni a' jeladásokból, egyesítette is magát, Seregének azon részével, mely, *Cádiz*-nál járkált vala fel 's alá, de a' Spanyol Hajóssereg előtt visszafra vonta magát, 's azolta már mintegy 22 Ánglus línei hajók 's egynehány Fregátok voltak együtt, a' Lord *S. Vincent*' kormányozása alatt. A' leg bizonyosabb Tudósítások fzerént, áll a' már tengeren lévő Spanyol Hajóssereg: öt, 112 ágyús; három, 80; és tizen négy 74 ágyús hajókból; öt Fregátokból; és három Brigantinokból. A' Halászok, oly hírt vittek a' Lisbonai Kikötőhelybe Febr. 10-dikénn, hogy ők az előtt való nap, reggeli 4 órakor Lisbona előtt látták a' Spanyol Hajóssereget, és a' mint számlálták a' hajóit, 34-nek találták.

Spanyol-Országi Tudósítások

Közönségesenn az a' hír *Massaredo* Admirális Hajósseregéről, mely, Febr. 6-dikénn indúla ki *Kádiz* alól, hogy a' Bresti Fr. Hajóssereggel szándékozik magát ösfzre-kapcsolni.

Egy *Vestale* nevű Frantzia Fregát Kapitánya, ki-kérte *Massaredo* Admirális-tól, hadd mehessen ő is el a' Spanyol Hajóssereggel, 's hartzelhasson annak társaságában.

(A' Spanyol Hajósseregről azt írja *Páris*-ból a' Directoriális Újságnak 7-dik Már-

tzjusi Darabja, hogy heted napra a' kiindulása után innét vízfőz-tért az, a' Kádixi Kikötőhelybe.)

Nagy-Britanniai Tudósítások.

A' Tengeri dolgokra ügyelő Kormányfő (Admirális) Febr. 28 dikkán vette a' Tudósítást, hogy a' Spanyol Hajóssereg, mely a' Kádixi Kikötőhelyben tartózkodott: úgy ki-lopta onnet magát Febr. 6 dik éjtszakáján, a' nagy sötétségben, hogy Lord *S. Vincent* Ánglus Admirális' hajói által, mindjárt akkor észre nem vétetett. A' mely Fregát vitte ezen Tudósítást Angliába, az azt, egy neutrális hajótól vette, mely neutrális hajó, Portugalliának déli tsütsánál, az úgy nevezett Sz. Vintze' Fokánál, (Cap *S. Vincent*-nél) találta a' Lord *S. Vincent* 30 hajóit, a' már 3 mad nappal elébb elízeelt Spanyol Hajósseregnek keresésében.

Wight Szigete rakva van Katonasággal, mely mindenkor készen áll, hogy haladék nélkül rándúlhasson által *Jersey* Szigetébe, mihelyest megtalálják azt támadni a' Frantziák.

S. Marcou Szigeténél *Strahan* Ánglus Admirális mind elízedte a' Halász-tsónákat, mert félő volt, hogy a' Halászokat, kik, minden zegit zugát tudják a' Nagy-Britanniai partoknak, Kalaúzokúl ízedik fel a' Frantziák.

Frantzia kézben, nints több 4 ezer Ánglus hadi-foglyoknál, az Ánglusok' hatalmában lévő Fr. hadi-foglyok' száma ellenben reá megy mintegy huszonkétezerre, és a' Hollandus foglyoké mintegy harmadfél ezerre. Egy nap, 1370 font sterlingbe kerül, az Angliai Fr. foglyok' tartása, a' Fr. Respublikának.

Angliából, 30,424,184 font sterlinget érő termések és portékák szállítottak eladni külföldre, 1796-dik eszt. benn, melyek között az Angliai termések és mivek, tsupán magok, 19,102,220 font sterlingre betsültettek. Mely hirtelenvaló nevedése legyen ez, a' kereskedésnek: meg lehet onnét ítélni, hogy 1792-dik eszt. nek felétől fogva, 1793-dik esztendő' feléig, nem vivődött vala még ki több termés és portéka, 23,746,790 font sterlinget érőnél, 's abból nem vivődött több egy huszad részénél, t. i. 1,179,170 font sterlinget érőnél Fr. Országba. Innen meg-tetszik, hogy az Angliai portékáknak Fr. Országbann lett meg-tiltatása, nem okoz oly tetemes kárt Angliának, mint sokan gondolták eleintén.

A' Kénti és Sussexi partokon mindennütt fel vagynak állítva a' hadi jeladó árbotzfák. Ötven olyatén eszközök is vagnak fel-állítva, Anglia' partjai és London között, melyeknek segítsége által kevés

idő-pontok alatt lehet mezőfze-földre is közleni a' Tudósításokat (Telegráfok.)

A' partok Nemzeti-örizői, az úgy nevezett *Sea-Fenciblek* rendbe szedetnek, s ha a' szükség úgy hozza magával: hatvan ezerre lehet nevelni a' számokat.

Frantzia - Országi Tudósítások.

Nápoly Városa felé, Mártz. 3-dikánn indúlt el Párisból *Garat* Polgár, a' ki *Canclaux*' helyébe rendeltetett Fr. Követnek, a' Nápolyi Udvarhoz.

A' Római változásokról, különös írásokbann tudósította a' Direktórium Mártz. 3-dikánn, mind a' két Tanátsait a' Törvényhozó-gyűlésnek, melyek, nagy megnyugvássokat nyilatkoztatták a' Direktórium' Tudósításánn.

A' Cisalpina és a' Fr. Respublikák' Kormányfzékei, oly Szövetséget kötöttek a' két Respublikák között, a' melynek ereje által mind ketten köteleztetnek ezek, az egymás mellett való ki-kelesre, akár megkelljen támadni valamely ellenséget, akár pedig óltalom kívántassék valamelyikőjöknek. Ezen Szövetséget, meg-erössítette már a' Fr. Törvényhozó-tanáts is.

Törvénnyé tétetett vala Fructidornak 19-dikénn (Sept. 5-dik napján), hogy ha valaki a' Kiköltöztek' laistromába egyszer fel-írattatott, ha mindjárt hibásan

esett is fel-íratatása: tartozik mindazáltal addig, míg a' neve ki-töröltetik a' laistromból, el hagyni a' Fr. földet: mert ha megkapattatik ott az előtt: halál a' fejénn. Ezen Törvényt, felette keménynek állította lenni *Peres* Polgár, a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsnak 1. ső Mártziusi Ülésében: úgymint a' mely által, sok ártatlank vagynak veszedelemre kitétve, a' kiknek nem volt módjuk benne, hogy el távozzanak a' frantzia földről. Kívánta tehát, hogy hozatassék egy oly Törvény, mely, e' részben gátot vessen, a' tsupatfzés szerént való bánásnak. Ezen kívánságára *Pereznek*, rea is állott a' Gyűlés, némely vetélkedések után.

A' Törvényhozó - Gyűlés' két Tanátszaiba négyszázharminztöt újonnan választandó Tagok kívántatnak: 207 az Iffjabbik Tanátsba: 138 pedig az öregebbikbe. Nem tsak az egyharmadrész újjíttatik meg t. i. mind a' két Tanátsban, hanem az a' hijanosság is ki-pótolódik, mely, a' kimustrálások által vagy másképpen történt.

A' választásokra nézve, egy hofszas Hirdetményt intézett a' Direktórium Mártzius' eleinn, a' Nemzethez, a' melyben szívére köti, hogy az első gyűlésekbenn oly Személyeket nevezzen Választóknak, kiknek a' mostani Fr. Konstitútzióhoz viseltető szíves hajlandóságokról meg va-

gyon győzöttetve. „Midőn — *úgymond* — bé-veti kiki a' maga voksoló tzeduláját az a' végre rendelt edénybe: így szóljon magában: Én most, vagy boldogságát, vagy veszedelmét munkálódom a' Hazámnak: ez a' név, melyet én le-írtam, eszközül szolgálhat az én Hazámnak vagy elvesztésére vagy meg-tartására.

Ángliának Doveri partjától Fr. Országnak Calaisi partja felé, a' mint egy neutrális hajónn utazott volna Gróf *Tauenzien* Rendkívül való Prusfszus Követ: egy Fr. Tengeri Rabló, meg állította a' hajót, 's egy drága-köves iskatulyátskát találván azon, el vette, mint Ánglus portékát. Gróf *Tauenzien* helytelennek állította ezen el foglalást abból az okból, mivel az említett iskatulyátskát *York* Hertzegné, küldötte a' maga Húgának Berlinbe. Ezen állítására a' Grófnak le-tétetett az Iskatulyátska *Calais*ban a' Tanátsnál, 's a' Direktórium, bizonyosnak találván a' Gróf állítását, vizsgálta-adatta néki az iskatulyátskát.

Párisbann Római Követséget viseltt *Massimi Márkhiót* fogságba tétette vala a' Direktórium: de már szabadon bocsáttatta. A' Római hét Konzulok, név szerént ezek: *Stiganti, Bonelli, Constantini, Bassi, Pessuti, Arrigoni, és Bussal* Polgárok. — Ministerek: *Maffei, Pierelli, Lamberti, Bremond, Visconti és Corona*; kik köz-

zül az 1-ső a' Kaszszára; a' 2-dik, az igazság' ki szolgáltatására; a' 3-dik, a' belső bátorságra; a' 4-dik, a' hadi dolgokra; az 5-dik a' belső; és a' 6-dik a' külső dolgokra ügyel.

Hogy Batáviának Zelándiai partjaira bé ne szállhassanak az Anglusok: ez okon, tíz ezer Frantzia Katonák rendeltettek az említett partokra őrizetül.

Helvétziai Tudósítások.

Mely különböző indulatok uralkodtak a' Helvétusok között: meg-tetstszik az itt következő példából is: Midőn Basileában a' Frantzia Követ, közlőtte a' Nemzeti-gyűléssel, *Schauenburg* Fr. Vezér' tudósítását, Szolothurn Városának el foglaltatása eránt: egy *Iselin Burkhárd* nevű Tag javasolta, hogy nyilatkoztassa örömét a' Nemzeti-Gyűlés a' Frantziák' szerentséjén. *Fisser* és *Legrand* Tagok ellenben így szólottak: „A' Szolothurniak Rokonaink mi nekünk. Ne nyilatkoztassuk örömünket, a' velünk ugyan azon Nemzetbéli Helvétusok' veszteségén. “ Nem is fogadta el a' Nemzeti-gyűlés *Iselin'* javaslatát.

Az újjabb híradások szerént, nem igaz hogy a' Szolothurni földnépe, hat óránnyi vivás után, vissza vette Szolothurn Városát a' Frantziáktól, és hogy a' Komendánst, a' ki által adta a' Várost, fel-akasztotta volna.

Berna Városa is oly feltételek alatt képtelenítetett bé-botsátani falai közzé a' Frantziákat, mint *Szolothurn*, az az, hogy a' fegyveres Nép le rakja a' fegyvert; és minden Lakosok az ellecség' kegyelmébe ajánlják magokat.

Bé-menyénn *Szolothurn* Városába *Schauenburg* Fr. Osztály-Generális, mindjárt egy ideig való Kormányfiséket állított fel az előbbeni Igazgatók helyett, 's a' tömlözőket, melyekben úgy nevezett Pátrióták voltak, fel-nyitotta.

Büren nevű Helységében a' Bernai Kántonnak, mely az *Aar* vize mellett fekszik; *Berna* Városától két óránnyira, midőn már benn voltak a' Fr. ák: tüzet adtak reájok a' Lakosok, 's le ejtettek belőlök 150 Embert. Igen felindultak ezen a' Frantziák, 's nagy vérontást vittek véghez: annakutánna pedig elégették a' Helységet.

Fryburg (*Freyburg*) Városába vérontás nélkül mentek bé a' Frantziák. Fel kívánták azt Mártz. 2-dikánn, reggeli hét órakor. Az alatt míg folyt az alku: az Őrizet, mely, 6 száz Bernaiakból, és 2 ezer Freyburgiakból állott, hirtelen bé-szegzette az ágyúk' gyújtó-lyukait, és minden egyéb fegyvert is hasznavehetetlenné tett: 's e' meg-lévén el illantott a' Varból egy hegyi úton, melyet

nem foglalták vala el a' Fr. ák. Tizenegy óra tájban nem győzték vala már többé várni a' választ a' Fr. ák: minekokáért fel-másztak a' falakra, bé-vágták a' kapukat, 's bé-mentek a' Városba, melyben valamerre tekintettek, mindenütt tsak Asz-fzonyokat 's Gyermeket láttak.

A' Niddau hídnál, tsak vas-villákkal és kaszákkal állott egy tsomó Parasztság, még is viszsa-verte a' Fr. Huszárokat, kik által meg-támadtatott, 's mind addig bátran meg-állott ki-rendelt helyén, míg a' Frantziák ágyúzni nem kezdtek közéjük.

A' Basileai Kanton' néhai Fő Polgármestere *Ochs* Polgár. 3 Hónapot töltött Párisban, 's ott dolgozta ki Helvétziának jövődöbéli Konstitútzioját: hanem már Mártz. 6-dikán viszsa-érkezett Basileába, 's mindjárt más nap meg-jelent a' Nemzeti-gyűlésbenn.

Bernában is ideig való Kormányfiséket állítottak fel a' Frantziák.

Német Birodalmi Tudósítások.

A' Rastadti Frantzia Követség által fel-tett fundamentomára nézve a' Békeség-kötésnek, ily értelmű Végzést hozott Mártz. 9-dikén a' Német-Birodalmi Deputátzió: „Következendő feltételek alatt, úgymint: 1.) hogy a' Frantzia Katonaság,

mindjárt visszafizza vonja magát a' Rajna' jobb
 meljékéről egészfzen, és az ottani Lakos-
 soktól semminémű hadi-adót többé nem
 kíván; 2.) hogy a' Rajna' túlsó meljékei
 Német Tartományoknak által adásán kívül,
 a' Fr. Respublika semmit egyebet nem kí-
 ván a' Német Birodalomtól, 3.) Hogy az
 által-ajánlott Tartományokra nézve, azon
 feltételek, melyeket a' Német-Birodalmi
 Deputátzió, a' maga 3 dik Mártiusi vá-
 laszfza mellett közlött volt a' Fr. Követek-
 kel, fontolóra vevődnek ezentúl, és az e'
 részben szükséges kötetst, meg fogja tenni
 egymással a' két Fél. —

Tudtokra kell adni a' Fr. Követeknek,
 hogy a' Német Deputátzió meg-határozta
 mag ban el fogadni az ő feltételjeke a'
 Békesség' fundamentomára nézve; de ezen
 nyilatkoztatáshoz, erányos és győző okok'
 fel hozása mellett, ezt is hozzá kell ra-
 gasztani egyszersmind: A' Német Birodal-
 mi Deputátzió, bizonyosann reményli az
 említett okokra nézve, hogy a' Fr. Kór-
 mányfzék avagy csak a' Német Birodalmi
 Alsó-Rajnai vidékekenn leg utól fekvő Tar-
 tomány-darabra nézve, helyt enged a' ki-
 fogásnak, 's visszafza botsátja a' Német-Bi-
 rodalomhoz az említett darab földet, t. i.
 a' Roer vize' eredetétől fogva, ezenn víz-
 nek a' Mózába való szakadásáig, annak-
 utánna feljebb, a' Nette vize' eredetétől

fogva, ezen víznek a' Rajnába való szakadásáig.

Pruszszia' hódolásának Königsbergben Június' 3-dikánn tartandó Innepere nézve, egy nevezetes Írást intézett a' Király, Febr. 28-dikánn *Schrötter* Státus-Ministerhez, a' melyben jelenti, hogy az említett tzeremóniára, valamint Ő Felsege, minden nagy Királyi pompa nélkül jelen meg, hív Hazaa'itjai szívével: úgy, jó Alattvalóitól is nem kíván sokba kerülő 's ugyan azért szomorú emlékezetet okozható pompás készületeket, hanem tsupán illendőséget és tisztaságot.

A' Pruszsziai Sereg', kétszázhuszonkilentz ezer, hétszázkilentz főből állott a' múltt elztendőben.

Olasz - Országi Tudósítások.

Egy Velentzei Levél így adja elő a' Rómában történt zenebonát: Febr. 25-dikénn öfsze gyülekeztek a' Fr. Tisztek a' *Rotunda* nevű kerek épületbe, mely hajdan a' Pantheon vólt, és ki-hirdették a' már közlött Jelentést. Ezenn szempillantástól fogva különbkülönbféle tsaták testek a' Frantziák és Frantziák közt, a' Római Nép 's Frantziák közt, a' Rómaiak és Zsidók közt, úgy annyira, hogy 25, 26, és 27-dik Febr. a' Tiberis vize meg pirúlt a' beléje hányt sok holt testek' verétől. A'

Nép már el foglalta vala a' Kapitólíumon ki-szegzett ágyúkat; de a' Frantzia lovas-ság el szélesztette a' Vezér nélkül háborgó és az ágyúkkal bánni nem tudó népet; mely azonban sok Fr. ákat agyon késelt. Gen. *Massena*, *Anconába* vette magát. *Berthier* Generális Májlandba ment vissza, 's a' kormányozást bízta Gen. *D' Allemagnera*, és *Solignacra* a' Stab-Fejeire.

Egy Nápolyi Levelet közöl a' Budai Német Újság, a' melyben bizonyosnak íratik, hogy a' Frantzia Respublika, következő kívánságait intézte légyen a' Nápolyi Udvarhoz: 1.) Hogy Anglus, Orosz, és Portugallus hajók, egy Nápolyi Kikötőhelybe se' botsáttassanak be. 2.) A' Nápolyi Koronához tartozó Birtokokban tiltassanak meg minden Anglus portékák. 3.) Minden neutrális hajók, melyek, Angliai portékákkal érkeztek a' Nápolyi partokhoz, konfiskáltassanak. 4.) Kiköltözött Frantziák meg ne szenvedődjenek a' Nápolyi földön. 5.) Kiköltözött Rómaiak sem.

Török Birodalmi Tudósítások.

Belgrádbann a' Katonáság' száma, nyóltz ezerre nevededett vala már Mártz. 10-dike' tájjánn. A' Lakosok tsak reggelenként vették észre az Őrizet' (Garnizon) szaporodását: mivel az újjonnan érkezett Kátonák éjjel szoktak bé-masírozni.

A' Morava vizétől fogva, a' Duná mellett Belgradig; mintegy 30 ezerig való Török Vitézek, úgy nyúltak el, hogy egymással egyesülésben vagynak (*Kordont vontak.*)

A' Basákhoz oly értelmű Utasítását (Instrukcióját) küldötte a' Tsászártitokban, hogy a' Német Tsászárhoz, 's annak Alattvalóihoz, különös barátságot gyakoroljanak, 's gyakoroltassanak a' kormányozások alatt lévő Néppel is. Más Rendelést is vettek a' Basák Konstántzinápolyból, a' melyben parantsoltatik, hogy minden Keresztyén Lakosival a' Török Birodalomnak, szelíden bánjanak:

Bukarestből írják, hogy a' Havasalföldi Fejedelemnek hatalmat adott a' Török Tsászár, *Passwand-Oghlival* való traktálásra, és hogy Ez, következő hat feltételeket már által is adott az Oláh-Ország-i Hospodárnak. 1.) Hogy a' Nagy Úr (a' Tsászár) állítódjék viszfá a' maga egész hatalmába. 2.) A' most mellette lévő Tanáts töröltessék el. 3.) Három Tagjai azon Tanátsnak, fővételre büntettenessenek, vagy adódjanak az ő kezébe. 4.) Az Alkorán tanításával meg nem egygyező módra kivetett utólszori adók ne kívánódjanak. 5.) Hogy a' Városok' Őrizete, a' hajdani szokás szerént, egyedül Jantsárookra bízattassék. 6.) Nevezze a' Nagy Úr Őtet, (*Passwand-Oghlit*) három lófarkas Basává, és

engedje meg néki, hogy Ő is, mint a'
Skutaribéli Basa, tarthasson gyalog és lo-
vas Katonaságot.

Béts.

Károly Fő Hertzeg Mártz. 16-dikánn
viszfa-tért Bétsből Prágába.

A' most uralkodó *Württembergi* Her-
tzeg' édes Annyának, született *Branden-
burg-Schwedt* Hertzegaszfzonzynak halálá-
ról tudósítást, vévén a' Fels. Udvar, négy
hétig tartandó gyászt vett fel Mártzius'
18-dikánn.

A' Göttingai Tudós Társaság' Levelc-
ző Tagjává nem régiben izámláltatott Ts.
K. Censor Ns *Engel* Hazánkfiát, több rend-
béli Munkáira nézve, a' Prágai Kir. Tudós
Társaság is fel vette külföldi Tagjának.

* * * * *

O D E

A D

H V N G A R O S
E CASTRIS REDUCES.

Párdutzos Árpádnak lelkes Maradéká, Magyar Nép!
Harsány tárogatód', mellynek hangjára felindúlt
Érzékeny Izved, meg fűnvnén fűjni, vitézi
Tűzbe hozó haragöd' mérsékeld; 's férjfi, de nyájask
Szemmel nézz, a' míg Múzsám elpengeti lanttyát!

Dulces Scytharum reliquiae! quibus
Est prompta virtus, et Patriae decus

Defendere, et Regis salutem;
 Ardua facta Patrum secutis;
 Vobis, salubri carmine ludimus;
 Qua Buda sacrum regia per iugum
 Adsurgit, ac Marti dicatos
 Rákosii videt aequa campos. —
 Est bellicosus gentibus insitum;
 Ferrum lacertis stringere masculis;
 Fidosque, confecto duello,
 Ante oculos positum fovere.
 Dulcedo fallit saepius otii,
 Mollire durum pectus idonea.
 Sic, pertinax armis domari;
 Deliciis superatur Afer.
 Grassantur hœstes in Priami domum
 Laetam choreis: moenia Dardana
 Invasa, dum Troes, sepulti
 Luxurie dapibusque, stertunt.
 Infesta paci tempora vivimus.
 Virtute spreta, Ius sibi Fortium
 Regnum occupavit: quae reclusa est
 Scena, mares animos coronat.
 Auditis haec? O! qua fluit Ister et
 Tibiscus, et qua Dravus agit ferox,
 Savusque fluctus, per cruentum
 Laudis iter solita ire pubes!
 Desponsa vobis gloria Patriae,
 Aeternitatis sarta parat. Viri
 Estote! seu pax blandiatur;
 Sive fremant truculenta bella;

Virg.